

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21Co/162/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113219379
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 10. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandravá
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8113219379.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Antónie Kandravej a členov senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a JUDr. Michala Boroňa v právnej veci žalobcu: U. M., nar. XX.X.XXXX, bytom O., A. X, zastúpený: JUDr. Peter Rak, advokátom, so sídlom v Prešove, Masarykova 13 p r o t i žalovanému: Rapid life životná poisťovňa, a.s., so sídlom Garbiarska 2, Košice, IČO: 31690904, zastúpenému: Advokátska kancelária JUDr. Daniel Blyšťan, s.r.o., so sídlom Užhorodská 21, Košice, o zrušenie rozhodcovského rozsudku a prísl., o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 11C/173/2013-230 zo dňa 28.05.2014 takto jednohlasne

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e sa rozsudok.

II. Žalovaný je p o v i n n ý nahradíť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania vo výške 195,94 Eur do 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Petra Raka, advokáta.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prešov (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že:

„Súd z r u š u j e rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice, so sídlom Alžbetina 41 v Košiciach sp. zn. 3C/2222/2012 zo dňa 19.01.2012.

Žalovaný je p o v i n n ý nahradíť žalobcovi trovy konania vo výške 214,55 Eur na účet jeho právneho zástupcu v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku“.

Rozhodnutie odôvodnil cit . : Žalobca sa žalobou zo dňa 28.06.2013 domáhal zrušenia rozhodcovského rozsudku Arbitrážneho súdu Košice, sp. zn. 3C/2222/2012 zo dňa 19.01.2012 podľa § 40 ods. 1 písm. a/, c/, g/, j/ zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní. Poukázal na to, že rozhodcovským rozsudkom bol zaviazaný zaplatiť žalovanému sumu 168,79 Eur ako náhradu nákladov za odmenu sprostredkovateľa za sprostredkovanie poistnej zmluvy zo dňa 29.12.2008. Tvrdil, že s novými VPP žalovaného nesúhlasila a že článok VII. bod 7a (zrejme správne XVII), podľa ktorého poisťovňa má voči poistníkovi nárok na zaplatenie sumy rovnajúcej sa výške provízie, ktorú odporca ako poisťovňa zaplatil sprostredkovateľovi, ktorý sprostredkoval uzatvorenie poistnej zmluvy, je nezrozumiteľný, neurčitý a preto neplatný. Navyše toto ustanovenie znevýhodňuje spotrebiteľa a je v rozpore s dobrými mravmi. Uplatnený nárok žalovaný vôbec nešpecifikoval a nepreukázal. Žalobca poprel platnosť rozhodcovskej doložky, v čl. XV.VPP, ktorú neuzatvoril. Navyše dohoda zmluvných strán o tom, že majetkové spory bude riešiť výlučne rozhodcovský súd je neprijateľnou zmluvou podmienkou podľa § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“).

Žalovaný so žalobou nesúhlasil. Poprel, že by žalobca bol spotrebiteľom v príslušnej poisťnej zmluve, pretože tú uzatváral v rámci svojej podnikateľskej činnosti s predmetom sprostredkovanie uzatvárania poisťných zmlúv a túto činnosť vykonával pre žalovaného na základe osobitnej obchodnoprávnej zmluvy od 27.02.2008 do 28.02.2009.

Dňa 29.12.2008 uzavreli účastníci poisťnú zmluvu pod č. 4474000008 týkajúcu sa životného poistenia poisteného Radoslava Pekára, ktoré malo trvať od 30.12.2008 do 30.12.2026. Túto poisťnú zmluvu uzatváral ako poisťník žalobca a zároveň žalobca vystupoval aj za žalovanú poisťovňu na základe zmluvy o sprostredkovaní poistenia uzavretej dňa 14.02.2008 (č.l. 77). V uvedenej zmluve sa uvádza, že sprostredkovanie poistenia sa vykonáva ako podnikanie v zmysle § 3 ods. 3 zákona o sprostredkovaní poistenia. Žalobca bol zapísaný do registra sprostredkovateľov poistenia vedenom NBS od dňa 27.02.2008.

Ako vyplýva zo spisu Arbitrážneho súdu Košice sp. zn. 3C/2222/2012 k zániku tohto poistenia došlo dňa 30.05.2009 v dôsledku neplatenia poisťného.

Súčasťou tejto poisťnej zmluvy sú Všeobecné poisťné podmienky v počte 12 strán napísaných drobným písmom, ktoré podpísal aj žalobca dňa 29.12.2008. Čl. XV. upravuje rozhodcovské konanie. V bode 1 sa konštatuje, že poisťovňa a poisťník sa dohodli na tom, že všetky spory sa budú riešiť v rozhodcovskom konaní. O výbere rozhodcovského súdu alebo o poverení rozhodcov pre konkrétny prípad rozhoduje poisťovňa, ktorá vydá aj štatút rozhodcovského súdu. VPP pokračujú formou predtlaču do osobitných zmluvných dojednaní k poisťnej zmluve, ktoré sú označené ako „osobitné zmluvné dojednania č. 01/2007“ a v nich v bode 2 sa uvádza, že poisťník a poisťovňa týmto vyjadrujú obaja spoločne a každý zároveň svojim podpisom samostatne svoju vôľu v prípade vzniku akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami, že namiesto súdneho konania z dôvodu účelnosti, praktickosti a rýchlosti podrobia sa rozhodcovskému konaniu v zmysle XV. časti týchto VPP. Toto ustanovenie chápu zmluvné strany ako rozhodcovskú doložku. Aj tieto dojednania sú podpísané žalobcom v ten istý deň - 29.12.2008.

V časti XVII. VPP označených ako „záverečné ustanovenia“ je 19 bodov (vrátane podbodov), pričom v bode 7a sa uvádza, že s uzavretím poisťnej zmluvy je pri jej vzniku spojený osobitný provízny náklad v podobe úhrady odmeny za sprostredkovanie poisťnej zmluvy medzi poisťovňou a poisťníkom, ktorý uhrádza poisťovňa. Podpisom poisťnej zmluvy vzniká poisťovní osobitná pohľadávka voči poisťníkovi vo výške vyplatennej províznej odmeny za sprostredkovanie príslušnej poisťnej zmluvy, ktorá sa vysporiada pri ukončení poisťného vzťahu zápočtom voči odkúpnej hodnote, ak je vytvorená alebo poisťnému plneniu. Ak odkúpna hodnota pri ukončení poisťného vzťahu vytvorená nebola, pohľadávka sa stáva splatnou dňom ukončenia poisťného vzťahu a poisťovňa je oprávnená voči poisťníkovi ju uplatniť podľa zásad dohodnutých v týchto VPP pred rozhodcovským súdom.

Arbitrážny súd v Košiciach dňa 19.01.2012 bez pojednávania vydal rozsudok pod sp. zn. 3C/2222/2012, ktorým uložil žalobcovi (v rozhodcovskom konaní žalovanému) zaplatiť Rapid life životnej poisťovni a.s. 168,79 Eur a trovy rozhodcovského konania 276,- Eur. Rozsudok bol doručený žalobcovi dňa 22.06.2013. Poučenie rozhodcovského rozsudku obsahuje informáciu o možnosti podania odporu v lehote 5 dní od doručenia, ale len za podmienky zaplatenia poplatku za odpor vo výške 72,- Eur.

Žalobca vo svojej výpovedi uviedol, že v mene žalovaného uzavrel len 3 alebo 4 poisťné zmluvy. Prehlásil, že na školení u žalovaného nikdy nebola reč o rozhodcovskej doložke. K podpisovaniu listín potrebných k uzavretiu poistenia sa žalobca nevedel vyjadriť, nakoľko na tieto okolnosti si už nepamätal. Uviedol, že on osobne všeobecné poisťné podmienky ani osobitné zmluvné dojednania nečítal.

Súd sa predovšetkým musel vysporiadať s tým, či žalobca má v danom prípade status spotrebiteľa, keď poisťnú zmluvu uzatváral v mene žalovaného, ktorého zastupoval na základe zmluvy o sprostredkovaní poistenia so sebou ako poisťníkom. Aj keď žalovaný ako poisťovateľ (zastúpený žalobcom) nepochybne konal pri uzatváraní poisťnej zmluvy v rámci predmetu svojho podnikania, žalobca v pozícii poisťníka však nekonala v rámci svojej obchodnej či podnikateľskej činnosti, keďže uzatváral pre seba životné poistenie. Už samotná táto skutočnosť, teda že uzatváral pre seba životné poistenie vylučuje záver o tom, že konal pri uzatváraní zmluvy v rámci predmetu svojho podnikania. Je totiž potrebné rozlíšiť záväzkovo právny vzťah medzi žalovaným a žalobcom založený zmluvou a sprostredkovaní poistenia, pričom je pravdou, že v tomto právnom vzťahu má činnosť žalobcu charakter podnikania, ale tento právny vzťah

je potrebné odlišiť od právneho vzťahu, ktorý vznikol na základe poisťnej zmluvy (ktorá sa nepochybne považuje za spotrebiteľskú zmluvu) uzavretej medzi žalovaným ako poisťovateľom (v zastúpení žalobcu ako sprostredkovateľa poistenia) a žalobcom ako poisťníkom. Nie je možné tieto dve pozície žalobcu stotožniť, pretože ako už bolo uvedené, žalobca uzatváral pre seba životné poistenie a poisťné z tejto zmluvy platila ako fyzická osoba, nie podnikateľ. V ustanovení § 52 ods. 4 OZ zákon definuje spotrebiteľa ako fyzickú osobu, ktorá nie len pri uzatváraní, ale aj plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti. Žalobca teda aj vzhľadom na túto charakteristiku má status spotrebiteľa.

Súd sa následne zaoberal platnosťou rozhodcovskej doložky. Základom pre jej posúdenie bolo zistenie, či rozhodcovská doložka bola individuálne dojednaná, v takom prípade by totiž nemohlo ísť o neprijateľnú zmluvnú podmienku (§ 53 ods. 1 OZ). Vychádzajúc z ustanovenia § 53 ods. 2 OZ bolo potrebné sa vysporiadať s tým, či žalobca mohol ovplyvniť obsah rozhodcovskej doložky upravenej v osobitných zmluvných dojednaniach. Podľa obsahu rozhodcovskej doložky, ktorá je v predtlačenom formulári, vzhľadom na jej text, je vylúčené, že by žalobca mohol ovplyvniť jej obsah. Ak by aj žalobca nepodpísal spomínané osobitné zmluvné dojednania, platila by XV. časť VPP, ktorá obsahovala rozhodcovskú doložku. VPP sú pritom zo zákona - § 788 ods. 3 OZ súčasťou poisťnej zmluvy, takže platia aj keby ich žalobca nepodpísal. Vôbec teda nie je dôležité to, či žalobca si prečítal alebo nie VPP a osobitné zmluvné dojednania, ale rozhodujúce je, že žalobca nemohol ovplyvniť obsah rozhodcovskej doložky, ktorá bola upravená nie len v osobitných zmluvných dojednaniach, ale aj v časti XV. VPP tvoriacich zákonnú súčasť poisťnej zmluvy, ktoré by platili bez ohľadu na to, či poisťník podpíše VPP alebo nie. Navyše žalobca prehlásil, že nikdy nebol upozornený žalovaným na rozhodcovskú doložku. Súd v tejto súvislosti len poznamenáva, že táto výpoveď žalobcu sa zhoduje s výpoveďami všetkých spotrebiteľov poistenia, ktorých súd vypočúval ako svedkov v obdobných sporoch poisťníkov proti žalovanému o zrušenie rozhodcovského rozsudku.

Dôkazné bremeno preukázania individuálneho dojednania spočíva na dodávateľovi teda žalovanom tak, ako to jasne vyplýva z § 53 ods. 3 OZ, ktorý dokonca zakotvuje fikciu o tom, že zmluvné ustanovenia sa nepovažujú za individuálne dohodnuté, opak musí preukázať dodávateľ. V danom prípade žalovaný však toto dôkazné bremeno neuniesol a ťažko si možno predstaviť opak v prípade predtlačeneho formulára. Žalovaný ako jediný dôkaz označil „Záznam o požiadavkách a potrebách klienta“ zo dňa 28.12.2009 podpísaný žalobkyňou. Ten je opäť v predtlačenom formulári (okrem následných koloniiek týkajúcich sa predmetu poistenia a poisťného). V predtlačenej časti formulára je uvedené, že v prípade vzniku sporov vyplývajúcich zo sprostredkovania poistenia je možné na ich mimosúdne vyrovnanie využiť inštitút rozhodcovského konania v zmysle zákona č. 244/2002 Z.z. a VPP poisťovne platných od 21.05.2007. Uvedená veta je však absolútne bezvýznamná pre tento spor, nepreukazuje, že boli poskytnuté informácie spotrebiteľovi o rozhodcovskom konaní, ale upozorňuje len na možnosť riešenia sporov v rozhodcovskom konaní, navyše nie sporov z poistenia, ale zo sprostredkovania poistenia a nie v zmysle aktuálnych VPP (v danom prípade platných od 01.01.2009), ale skorších VPP - platných od 21.05.2007.

Napriek snahe žalovaného spochybniť aktuálnu právnu úpravu konkrétne § 53 ods. 4 písm. r/ OZ, jeho závery sú právne irelevantné. Dané zákonné ustanovenie je platné a v zmysle neho spornú rozhodcovskú doložku je potrebné považovať za neprijateľnú podmienku.

Žalovaný preukazoval individuálne dojednanie rozhodcovskej doložky aj dodatkom č. 2 k VPP (č.l. 147). V ňom v bode 7 sa uvádza, že XVII. časť VPP sa dopĺňa o odsek 11 b/, ktorý znie: „Pokiaľ poisťník uzavrel poisťnú zmluvu po 21. 05. 2007 a pokiaľ k právnomu režimu podľa XV. časti týchto VPP podpísal VPP a zároveň podpísal bodu 2 osobitných zmluvných dojednaní pristúpil, má právo XV. časť týchto VPP odmietnuť v lehote 30 dní od vydania dodatku č. 2 k VPP“. Uvedený dodatok je zo dňa 15.12.2008, neobsahuje žiadne podpisy účastníkov. Za pozornosť stojí, že nebol predložený ani Arbitrážnemu súdu, keďže nenachádza sa v jeho spise, ktorý súd má k dispozícii. Javí sa, že si ho zhotovil žalovaný bez toho, aby ho predložil žalobcovi po vyše roku od uzavretia poisťnej zmluvy, zrejme v snahe vyvodiť záver o individuálnom dojednaní rozhodcovskej doložky. Rozhodcovská zmluva, za ktorú sa považuje aj rozhodcovská doložka, však musí mať písomnú formu, inak je neplatná a musí byť obsiahnutá v dokumente podpísanom zmluvnými stranami (§ 4 ods. 1, 2 zákona č. 244/2002 Z.z.). Rozhodne teda spomínaný žalovaný vyrobený dokument nemožno považovať za rozhodcovskú doložku, prípadne jej dodatok a je bez právnej relevancie. Navyše podľa súdu aj v prípade, ak by žalobca podpísal spomínaný

dodatok, nič by to nemenilo na závere o tom, že rozhodcovská doložka nebola individuálne vyjednaná, o čom sa súd zmienil vyššie a je právne irelevantná aj vzhľadom na to, že rozhodcovská doložka ako neprijateľná zmluvná podmienka je zo zákona neplatná (§ 53 ods. 5 OZ). Ide o jej absolútnu neplatnosť zo zákona s účinkami ex tunc. Odstúpiť pritom možno len od platného právneho úkonu.

Pri posudzovaní spotrebiteľských zmlúv je potrebné si uvedomiť, že nie je dôležité to, že spotrebiteľ zmluvu podpísal a s podmienkami zmluvy súhlasil. Ustanovenia zmluvných podmienok, ktoré sú formulárove predtlačené a neumožňujú jednoznačne slabšej strane (spotrebiteľovi) ich modifikáciu, predstavujú možnosť vyvolania nepriaznivých následkov na strane spotrebiteľa (nález Ústavného súdu ČR III. US 562/12 zo dňa 24.10.2013, I. US 199/11). Tento uhol pohľadu spočívajúci v rozhodujúcom princípe a to princípe ochrany práva spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany je rozhodujúci pri spotrebiteľských právnych vzťahoch. Ani argumentácia žalovaného o vylúčení posudzovania neprijateľných zmluvných podmienkach v poisťných zmluvách s ohľadom na smernicu Rady 93/13/EHS neobstojí. Súd svoje rozhodnutie vyvodil z právnych noriem, na ktoré poukázal vyššie a tie sú v súlade s európskou právnou úpravou a judikatúrou. Navyše príslušná časť smernice sa netýka rozhodcovskej doložky, ale podmienky vyplývajúcej z poisťného rizika.

Súd pri rozhodovaní si osvojil právne závery vyslovené Najvyšším súdom SR v rozhodnutia 6MCdo 9/2012, 6Cdo 1/2012, 6Cdo 3/13, 6ECdo 7/13 a teda nesúhlasí so závermi rozhodnutí, na ktoré poukázal žalovaný a ktoré prijali sudy nižšieho stupňa. Pokiaľ ide o uznesenie Najvyššieho súdu SR 3MCdo 14/11, na ktoré poukázal žalovaný, to neobsahuje jednoznačný právny záver, ale vytyka súdom nedostatočné odôvodnenie rozhodnutí, týkajúceho sa posúdenia možnosti odstúpenia od rozhodcovskej doložky. Nález Ústavného súdu SR, o ktorý taktiež žalovaný sa opieral, sa týka procesných nedostatkov postupu všeobecných súdov v súvislosti so zásadou kontradiktórnosti, ktorej porušenie znamenalo zásah do konkrétnych ústavných práv žalovaného, nerieši (a ani z pohľadu jeho kompetencie nemôže) nahrádzať všeobecné sudy a preskúmať ich právne názory, okrem prípadov arbitrárnych rozhodnutí. Ústavný súd teda vecne sporný problém - otázku platnosti rozhodcovskej doložky neposudzoval.

Súd sa teda stotožnil s právnymi názormi vyslovenými senátom Najvyššieho súdu SR 6Cdo. Konkrétne v rozhodnutí 6Mcdo 9/12 Najvyšší súd SR uviedol: „Návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy sa má predložiť spotrebiteľovi takým spôsobom, aby z neho bolo zrejmé, že spotrebiteľovi sa poskytuje možnosť voľby prijať alebo neprijať návrh na riešenie prípadných sporov výlučne v rozhodcovskom konaní a aby bolo z neho tiež zrejmé, že mu boli poskytnuté aj jasné a zrozumiteľné informácie týkajúce sa výlučného riešenia sporov v rozhodcovskom konaní. Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená“.

Rozhodcovský súd si podľa rozhodcovskej doložky vyberá sám žalovaný. Už táto okolnosť vyvoláva pochybnosti o nezáujatosti rozhodcovského súdu, keďže aj jeho činnosť má charakter podnikania.

Vychádzajúc z vyššie uvedených myšlienok s poukazom na rokovací poriadok Arbitrážneho súdu Košice, ktorý je súdu a nepochybne aj žalovanému známy z iných súdnych sporov (napr. 11C/424/2012) možno dospieť k záveru o poškodení procesných práv spotrebiteľa, pretože jednoznačne znevýhodňuje spotrebiteľa oproti súdnemu konaniu. Možno poukázať napr. na zásadu písomnosti rozhodcovského konania; na to, že spotrebiteľ má síce možnosť žiadať nariadiť pojednávanie, ale len za poplatok 36,- Eur, navyše musí platiť aj paušál na správne náklady, ktorý je odstupňovaný podľa hodnoty sporu (od 84 do 6.000 Eur); na podanie odporu voči rozhodcovskému rozsudku je stanovená neúmerne krátka 5 dňová lehota; fikcia o doručení rozsudku platí aj v prípade, že adresát sa nezdržiava na adrese doručovania; v prípade procesných úkonov je podmienkou prijatia takéhoto procesného úkonu zaplatenie príslušného poplatku (v tomto prípade podmienkou na podanie odporu je zaplatenie 72,- Eur); nie je upravené oslobodenie od poplatku v dôsledku hmotnej núdze spotrebiteľa a pod.

Súd teda dospel k záveru o tom, že zmluvná podmienka obsahujúca rozhodcovskú doložku v čl. XV. VPP, ale aj v osobitných zmluvných dojednaniach v ods. 3 je neprijateľná a teda neplatná a preto žalobe vyhovel. Zároveň tým bol daný aj zákonný dôvod pre zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. c/ zákona č. 244/2002 Z.z.

Súd teda žalobe vyhovel podľa § 40 ods. 1 písm. c/ zákona č. 244/2002 Z.z. z dôvodu neplatnej rozhodcovskej doložky. Ďalšími uplatnenými dôvodmi zrušenia rozhodcovského rozsudku sa súd nepovažoval za potrebné zaoberať, pretože bolo by to nadbytočné. Rozhodujúci bol pre súdne rozhodnutie uznaný dôvod podľa § 40 ods. 1 písm. c/ zákona o rozhodcovskom konaní s dôsledkom záveru o nedostatku právomoci rozhodcovského súdu, keďže ďalšie dva dôvody uplatnené žalobou (písm. g/, j/) takýto dôsledok nemajú (§ 43 citovaného zákona).“

Poukázal na § 52 ods. 1, § 52 ods. 2, § 52 ods. 3, § 52 ods. 4, § 53 ods. 1, ods. 2, 3, § 53 ods. 4 písm. r/, § 53 ods. 5, § 40 ods. 1, § 41 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z.

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. Úspešnému žalobcovi bola priznaná náhrada trov konania. Tieto predstavujú trovy právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby a to prevzatie a príprava zastúpenia 14.02.2014, účasť na pojednávaní 14.05.2014 a účasť na pojednávaní, na ktorom došlo k vyhláseniu rozsudku 28.05.2014. Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby podľa § 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. činí 61,87 Eur a za posledný úkon s poukazom na § 13 a ods. 4 citovanej vyhlášky činí 30,93 Eur. Pripočítaný bol aj režijný paušál podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 3 x 8,04 Eur a napokon 20% DPH v zmysle § 18 ods. 3 vyhlášky, čo činí 35,76 Eur. Úhrne tak priznaná náhrada trov predstavuje 214,55 Eur (2 x 61,87 Eur + 30,93 + 24,12 + 35,76).

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok v celom rozsahu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. V prípade úspechu si uplatnil trovy odvolacieho aj prvostupňového konania.

V odvolaní uviedol, cit:

„V odôvodnení napadnutého rozsudku súd uviedol, že zmluvná podmienka obsahujúca rozhodcovskú doložku v čl. XV. VPP, ale aj v osobitných zmluvných dojednaniach v ods. 3 je neprijateľná a teda neplatná a preto žalobe vyhovel. Zároveň tým bol daný dôvod pre zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. c) zákona č. 244/2002 Z.z.

Toto svoje rozhodnutie prvostupňový súd oprel najmä o nasledovné skutočnosti, ako to vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku: žalobkyňa nekonala pri uzatváraní poisťovnej zmluvy v rámci svojej podnikateľskej činnosti, keďže to, že uzatvárala pre seba životné poistenie vylučuje záver o tom, že konala pri uzatváraní zmluvy v rámci predmetu svojho podnikania nedošlo k individuálnemu vyjednaní podmienky - rozhodcovskej doložky osvojil si právne závery vyslovené Najvyšším súdom SR v rozhodnutiach 6MCdo 9/2012, 6Cdo 1/2012, 6Cdo 3/13, 6ECdo 7/13, že spotrebiteľ podpísal rozhodcovskú doložku, pretože inú možnosť nemal že žalovaný nepreukázal, že žalobca ako spotrebiteľ bol informovaný o rozhodcovskom konaní ako inštitútu, o jeho rozdieloch v porovnaní so súdnym konaním, o rokovačom poriadku rozhodcovského súdu a vykonané dôkazy vylučujú poskytnutie týchto informácií konštatoval pochybnosti o nezáujatosti rozhodcovského súdu poškodenie procesných práv spotrebiteľa, pretože jednoznačne znevýhodňuje spotrebiteľa oproti súdnemu konaniu. Konštatoval, že postup žalovaného je v rozpore s pravidlami morálky, keďže si uplatnil pohľadávku voči žalobcovi na vrátenie provízie.

S uvedenými skutkovými či právnymi závermi prvostupňového súdu odporca nesúhlasí, nemajú oporu v skutkovom stave a navyše súd porušil procesné predpisy týkajúce sa dokazovania čím porušil rovnosť účastníkov a procesné práva odporcu.

Odporca na podporu svojich tvrdení prikladá uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 22.04.2014 sp. zn. 13Co/1087/2013, ktoré počas prvostupňového konania nemal k dispozícii.

Dôkaz: Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 22.4.2014 sp. zn. 13Co/1087/2013

Odporca zdôrazňuje, že v tomto konkrétnom prípade súd nesprávne právne posúdil postavenie navrhovateľa.

Navrhovateľ uzatváral predmetnú poisťnú zmluvu ako aj rozhodcovskú doložku sám so sebou - zmluvu podpísal na strane jednej ako poisťník a na strane druhej ako sprostredkovateľ poistenia za odporcu.

Podľa ust. § 3 ods. 3 zákona č. 340/2005 Z.z. o sprostredkovaní poistenia a zaistenia (ďalej aj ako „ZoSP“): „Sprostredkovanie poistenia vykonávané podľa tohto zákona je podnikaním. 17)“, pričom poznámka pod čiarou č. 17) odkazuje na ust. § 2 ods. 2 písm. c) Obchodného zákonníka, a teda navrhovateľ vykonával sprostredkovanie poistenia ako podnikateľský subjekt.

Podľa ust. § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka: „Podnikaním sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku.“

Predovšetkým toto dvojjediné postavenie navrhovateľa nie je možné jednoducho oddeliť. Ako aj samotný prvostupňový súd uviedol, že na oboch stranách vystupoval navrhovateľ.

Poukazujeme aj na zákonnú úpravu o spotrebiteľských zmluvách, podľa ktorej spotrebiteľskou zmluvou je zmluva, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom a to bez ohľadu na právnu formu, avšak v danom prípade na oboch stranách zmluvy vystupovala totožná fyzická osoba - navrhovateľ, ktorý túto zmluvu uzatváral na jednej strane ako dodávateľ služby a na druhej strane tá istá osoba (dodávateľ) podpísal zmluvu ako spotrebiteľ služby ktorú prijímal a poskytoval sám sebe z pozície dodávateľa, a teda čiastočne plnil pre svoj podnikateľský účel a čiastočne pre svoj súkromný (viď. nižšie aj rozhodnutie ESD C-464/01). V prípade fyzickej osoby vôbec nie je možné toto postavenie jednoducho oddeliť a neprihliadať na neho. Zmyslom a účelom spotrebiteľského práva je odstrániť potenciálnu informačnú nerovnováhu, avšak v danom prípade navrhovateľ ako dodávateľ nepochybne disponoval všetkými listinami a mal prístup k všetkým informáciám a predovšetkým mal aj zákonnú povinnosť údaje týkajúce sa sprostredkovanej služby ovládať a pri jej poskytovaní s odbornou starostlivosťou, a v danom prípade mal tieto povinnosti sám voči sebe.

Z právnych predpisov jednoznačne vyplývajú a vyplývajú pre navrhovateľa vo vzťahu k uzatváraniu poisťných zmlúv viaceré povinnosti, okrem iného aj povinnosti poučiť klientov - t.j. poučiť samého seba - o mimosúdnom riešení sporov, a i. Tieto zákonné povinnosti mal navrhovateľ aj v čase podpisu predmetnej poisťnej zmluvy a preto je úplne nelogické tvrdenie súdu o tom, že vraj „žalovaný nepreukázal, že žalobca ako spotrebiteľ bol informovaný o rozhodcovskom konaní ako inštitútu, o jeho rozdieloch v porovnaní so súdnym konaním, o rokovacom poriadku rozhodcovského súdu a vykonané dôkazy vylučujú poskytnutie týchto informácií“.

Napadnutý rozsudok je tak jednoznačne aj v priamom rozpore s rozhodnutím Súdneho dvora Európskej únie, ktorý v prípade pod sp. zn. C-464/01 z 20.01.2005, 39, 4, stanovil, že zmluvu je možné považovať za spotrebiteľskú v prípade, ak zo skutkového stavu vyplýva, že spojenie medzi zmluvou za účelom plnenia súkromných potrieb a činnosťou v rámci povolenia či podnikania domnelého spotrebiteľa je len zanedbateľné a má len nepodstatnú úlohu v kontexte zmluvy.

V danom prípade je však nepochybné, že činnosť navrhovateľa v rámci jeho predmetu podnikania - sprostredkovania poistenia tejto konkrétnej poisťnej zmluvy - je nie zanedbateľná v súvislosti s uzavretím predmetnej poisťnej zmluvy ale je naopak podstatnou a rozhodujúcou skutočnosťou. Navrhovateľ pôsobil ako podnikateľ - výlučný sprostredkovateľ poistenia - pre odporcu, kde ako profesionál v rámci predmetu svojho podnikania ponúkal iným a v tomto konkrétnom prípade sám sebe, uzatvorenie predmetnej poisťnej zmluvy.

Pokiaľ ide o pôsobenie navrhovateľa ako sprostredkovateľa poistenia, dávame do pozornosti súdu to, že navrhovateľ uzatvoril s odporcom Zmluvu o sprostredkovaní poistenia dňa 14.02.2008, pričom ešte v období od 04.02.2008 do 12.02.2008 absolvoval tzv. Adaptačné školenie (ktoré vyžadoval odporca) a do registra výlučných sprostredkovateľov poistenia a zaistenia bol Národnou bankou Slovenska zapísaný dňa 27.02.2008, pričom od oznámenia tejto skutočnosti bol navrhovateľ oprávnený vykonávať podnikateľskú činnosť sprostredkovateľa poistenia. Poukazujeme aj na to, že k uzatvoreniu predmetnej poisťnej zmluvy došlo dňa 29.12.2008, t.j. 10 mesiacov po tom ako navrhovateľ začal podnikáť ako výlučný sprostredkovateľ poistenia, čo je odhliadnuc od skutočnosti, že všetky povinnosti s tým spojené si musí plniť od prvého dňa, bezpochyby dostatočne dlhá doba na riadne sa oboznámenie a plnenie si svojich povinností. Pritom navrhovateľovi bola za túto činnosť poskytovaná aj primeraná odmena.

Je nutné zdôrazniť, že v danom prípade sa za žiadnych okolností nejedná o neprofesionála a laika, čo je zrejmé aj vzhľadom na vyššie uvedené nakoľko navrhovateľ pôsobil priamo pre odporcu a to v oblasti sprostredkovania uzatvárania totožných poisťných zmlúv, ako je tá, z ktorej nároky boli posudzované rozhodcovským rozsudkom 3C/2222/2012. Sprostredkovanie poistenia je podľa ust. § 3 ods. 3 ZoSP podnikaním a podnikaním sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť.

Vo vzťahu k postaveniu navrhovateľa zároveň ako sprostredkovateľa poistenia, t.j. dodávateľa služieb sprostredkovania poistenia k samotnej poisťnej zmluve ktorú uzatvoril pre seba ako poisťník, nemožno hovoriť ani o potenciálnej nemožnosti či sťaženom prístupe k informáciám, pretože postavenie navrhovateľa ako sprostredkovateľa poistenia t.j. fyzickej osoby podnikateľa, nemožno oddeliť od jeho postavenia ako domnelého spotrebiteľa, pričom navrhovateľ ako podnikateľ mal zákonnú povinnosť (a niesol za to aj zodpovednosť) všetky tieto podmienky týkajúce sa poistenia ktoré sprostredkoval ovládať a postupovať s odbornou starostlivosťou, v danom prípade sám voči sebe, pričom žiadna okolnosť mu nebránila, aby sa s týmito podmienkami aj riadne oboznámil.

V súvislosti s uvedeným poukazujeme aj na závery Krajského súdu v Prešove vyslovené v rozsudku zo dňa 28.05.2014, sp. zn. ICo/89/2014, kde súd dospel k rovnakému záveru ako odporca a v obdobnej právnej veci bola žaloba zamietnutá.

Dôkaz: Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1Co/89/2014 zo dňa 28.05.2014.

Je nevyhnutné uviesť, že v tomto prípade podmienkou bola rozhodcovská doložka uvedená a oboma zmluvnými stranami písomne dohodnutá v osobitných zmluvných dojednaniach č. 01/2007 k poisťnej zmluve č. 4474000008. Všetky tlačivá vyplňal osobne len navrhovateľ. Táto podmienka je uvedená na piatich riadkoch textu pod ktorým je miesto na potvrdenie prejavov vôle oboch zmluvných strán, t.j. pre podpisy oboch zmluvných strán, ktoré sú tam aj podpísané. Túto podmienku mohol navrhovateľ odmietnuť, t.j. ju nepodpísať na mieste na tom vyhradenom alebo ju podpísať, na mieste na to vyhradenom. Tu je jednoznačná daná možnosť ovplyvnenia tejto podmienky.

Aj následne, aj keď túto podmienku navrhovateľ už prijal, mohol ju dodatočne opätovne odmietnuť v súlade s Dodatkom č. 2 k VPP.

Súd ohľadom Dodatku prezentoval nesprávne právne závery, nakoľko Dodatkom č. 2 dal odporca klientom možnosť už raz individuálne dojednanú podmienku - rozhodcovskú doložku - opätovne ovplyvniť tak, že ju vylúčia zo vzťahu s odporcom. Navrhovateľ ako sprostredkovateľ poistenia rovnako musel a mal povinnosť o tomto dodatku a jeho obsahu vedieť.

Postup individuálneho dojednávania rozhodcovskej doložky podľa kritérií Občianskeho zákonníka bol v okolnostiach prípadu dodržaný. Navrhovateľ mal preukázateľne možnosť sa s podmienkou (rozhodcovskou doložkou) oboznámiť a túto následne prijať, modifikovať alebo ju odmietnuť, a to bez toho, aby bol tým samotný zmluvný vzťah - poistenie - negatívne ovplyvnený. Odporca neviazal uzavretie poistenia na podpis rozhodcovskej doložky. Podpis rozhodcovskej doložky nebol podmienkou uzavretia poistenia, ako odporca uvedie nižšie.

Navrhovateľ nepochybne slobodne, vážne a určite súhlasil so znením rozhodcovskej doložky a to svojim (konštitutívnym) podpisom (písomným prejavom vôle) pod „Osobitnými zmluvnými dojednaniami“ (jasne a zreteľne graficky i obsahovo oddelenými od Všeobecných poisťných podmienok), a teda aj keby skutočne rozhodcovská doložka v okamihu jej dojednávania (časový faktor je nesmierne podstatný z hľadiska čl. 4 Smernice 93/13/EHS, resp. ust. § 53 ods. 10 OZ, aj keď všeobecne opomínaný) založila nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán, nebol by súd oprávnený ju skúmať vzhľadom na jej individuálne dojednanie.

Súčasťou poisťnej zmluvy (v zmysle § 788 ods. 3 O. z.) sú aj VPP a na to, aby sa stali jej ich nebolo potrebné osobitne podpisovať. Podpis žalobcu pod VPP mal úplne inú funkciu intuitívne potvrdzovať uzavretie poisťnej zmluvy. Ako to zreteľne oznamuje riadok VPP -ý tesne nad ním : "12. Poisťník svojim podpisom potvrdzuje prevzatie jedného rovnopisu zmluvy a týchto všeobecných poisťných podmienok."

podpisom VPP žalobca nezakladal enu ani zánik nejakej povinnosti alebo práva. Tento jeho prejav vôle mal zreteľný, určitý a i. Išlo o deklarovanie prevzatia jedného rovnopisu VPP a nie o uzavretie (vznik) poistnej To, že z právneho hľadiska tu nejde o nijaké samostatné (odtrhnuté od podpisu návrhu zmluvy) dojednanie VPP, dosvedčuje aj fakt, že pod textom VPP tu (logicky ako ný) absentuje priestor na podpis sprostredkovateľa poistenia.

Z toho vyplýva, že nie je možné, aby mal žalobca pri podpisovaní „Osobitných zmluvných dojednaní“ dojem, že vlastne podpisuje prevzatie VPP, keď ich prevzatie podpísal už o 8-10 cm vyššie a to pred chvíľou. Je nepochybne, že pre nikoho nemôže (pokiaľ nemá výrazné a špecifické zdravotné postihnutie, a to podľa údajov v zdravotnom dotazníku žalobca nemal) byť problém technický a ani časový prečítať si tých 10 riadkov v tomto odstavci, a to predtým než umiestni pod ne svoj podpis na znak súhlasu s obsahom týchto desiatich riadkov.

Smernica ES o nekalých obchodných praktikách 2005/29/ES, ktorá je základom aj pripravovanej novely zákona o ochrane spotrebiteľa, nie je len zoznamom vždy a všade zakázaných klamlivých a agresívnych obchodných praktík. Zavádza aj rad nových pojmov do spotrebiteľského práva. Jedným z nich je pojem tzv. „priemerný spotrebiteľ“. Podľa čl. 5 ods. 2 smernice „... je nekalou taká obchodná praktika, ktorá je v rozpore s požiadavkou náležitej profesionálnej starostlivosti a podstatne narušuje alebo je schopná narušiť ekonomické chovanie priemerného spotrebiteľa, ktorý je jej pôsobeniu vystavený alebo ktorému je určená.“ Z preambuly smernice je zrejmé, že s odkazom na doterajšiu judikatúru ESD sa chápe priemerný spotrebiteľ ako taký, ktorý má „dostatok informácií a je v rozumnej miere pozorný a opatrný, a to všetko s ohľadom na sociálne, kultúrne a jazykové faktory.“

V prípade Lloyd Schuhfabrik odmietol ESD vziať pod ochranu podľa Smernice, ako priemerného spotrebiteľa pred údajnou nekalou obchodnou praktikou, spotrebiteľa, ako sa ukázalo nevedomému a nepozornému voči značkám tovaru, ktoré si vyberá.

Platné právne predpisy neumožňujú, aby sa ten kto porušil vlastné povinnosti domáhal v dôsledku tohto porušenia ochrany, a to ani na základe právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa.

Odporca uvádza, že súd nevykonal test primeranosti podmienky ako je vyžadovaný v Smernici 93/13/EHS a následne v C-237/02 Freiburger Kommunalbauten (bod 19,21, 22 a 25), resp. C-453/10 M. (bod 5, 44) či C-76/10 I. (bod 59).

Odhliadnuc od faktu, že rozhodcovská doložka v poistnej zmluve žalovaného je podľa 19-teho odôvodnenia vyňatá z pod hodnotenia Smernice 93/13/EHS a od faktu, že bola aj individuálne dojednaná, a od faktu, že v tomto prípade nejde ani o spotrebiteľský spor nakoľko žalobca nevystupoval pri uzatváraní tejto zmluvy ako spotrebiteľ - laik ale ako podnikateľ a profesionál v danej oblasti, rozhodcovská doložka uzavretá žalobcom nespôsobuje žiadnu značnú nerovnováhu v neprospech žalobcu.

Na vyslovenie tvrdenia o tzv. hrubom nepomere v právach vytvárajúcej neprijateľnej podmienky má inkriminovaná Smernica (implementované, ale v trochu prekladovo pokrútenej forme aj v § 53 ods. 10 O. z.) k dispozícii test primeranosti podmienky a to v konkrétne v čl. 4 cit. Smernice. Čl. 4 Smernice 93/13/EHS znie : „... nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzavretá a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy...“.

Test primeranosti podmienky bol zvýraznený napríklad v prípade C-237/02 (Freiburg: Kommunalbauten), kde v bode 21. Súdny dvor EÚ uviedol: „Pokiaľ ide o otázku, či konkrétna podmienka v zmluve je alebo nie je nekalá, článok 4 Smernice ustanovuje, že odpoveď sa získa pi zohľadnení povahy tovarov a služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a s odkazom na čas uzatvorenia zmluvy, všetky okolnosti pri uzatvorení zmluvy. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť že sa musia zohľadniť aj okolnosti podmienky podľa práva, podľa ktorého je uzatvorená zmluva, To vyžaduje, že sa musí zohľadniť vnútroštátne právo“.

Poistné podmienky, ktoré sú súčasťou poistnej zmluvy sú špecifický a komplexný dokument, z ktorého si nik nemôže vybrať len „hrozienka“ a zvyšok, možno ťažšie stráviteľný, najmä ak dôjde ku porušeniu

poistnej zmluvy, nechať tým druhým „hlúpym“ poctivým spotrebiteľom, ktorí poistnú zmluvu plnia a neporušujú.

Prvostupňový súd sa rovnako riadne nevysporiadal s nesprávnou transpozíciou Smernice 93/13/EHS do O.z., a to konkrétne znenia ust. § 53 ods. 4 písm. r), kedy znenie uvedenej smernice bolo zaťažené hrubou prekladovou chybou pri preklade tejto smernice do slovenského jazyka.

Slovenské znenie totiž nesprávnym prekladom Smernice 93/13/EHS a nadväzujúc na to nesprávnou implementáciou jej prílohy č. I písm. q) (s čím súvisí následný nesprávny výklad tejto normy) a zaradenie rozhodcovskej doložky ako takej medzi tzv. neprijateľné podmienky v znení ust. § 53 ods. 4 písm. r) zmenilo účel a pôvodný zámer Smernice 93/13/EHS, pričom o uvedenom svedčí aj znenie iných noriem EÚ ako napr. Smernice 2002/92/ES o sprostredkovaní poistenia.

K tvrdeniam súdu o tom, že došlo k poškodeniu procesných práv navrhovateľa v rozhodcovskom konaní odporca uvádza, že k žiadnemu poškodeniu procesných práv navrhovateľa v rozhodcovskom konaní nedošlo a nebola porušená ani rovnosť účastníkov v rozhodcovskom konaní.

Prvostupňový súd poukázal aj na nález Ústavného súdu ČR sp. zn. II. ÚS 2164/2010, pričom ale súd vôbec nezohľadnil skutkový stav, pretože navrhovateľ ako spotrebiteľ jednak v rozhodcovskom konaní nepochybne mal vo všeobecnosti zaručené procesné práva porovnateľné s konaním, ktoré by prichádzalo do úvahy v prípade ak by spotrebiteľ nebol viazaný rozhodcovskou doložkou, a to procesné práva ako napr. právo podať odpor, navrhovať dôkazy, podať námietku zaujatosti, vyjadriť sa, atď'., avšak v prípade II. ÚS/2164/10 mal rozhodcovský súd podľa predmetnej rozhodcovskej doložky rozhodovať iba podľa zásad spravodlivosti, pričom ústne konanie bolo výslovne vylúčené ale predovšetkým predmetná rozhodcovská doložka nebola dojednaná individuálne, ale bola súčasťou zmluvy ktorú musel spotrebiteľ ako celok prijať alebo odmietnuť, čo však nie je prípad prejednávany v tomto konaní, a vzhľadom na tieto skutočnosti rozhodnutie II. ÚS 2164/10 zo dňa 01.11.2010 nemožno v tomto konaní aplikovať.

Ak by ale tento záver zastával aj zákonodarca, tak by ho nepochybne premietol do zákonnej úpravy zák. č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, čo však neučinil, preto porovnávať Q.s.p. a rokovací poriadok arbitrážneho súdu nemôže zodpovedať otázku podmienok rovnakého zaobchádzania či podmienku zachovania rovnosti práva účastníkov.

Navyše ak by mali byť procesné podmienky v Arbitrážnych konaniach rovnaké, ako sú v konaniach pred súdmi, tak by sa stratil zmysel arbitrážnych súdov, ktorých cieľom je o.i. aj poskytnúť alternatívne, efektívnejšie a rýchlejšie rozhodovanie v sporoch.

Navyše v danom prípade bolo preukázané, že rozhodcovský súd nebol kreovaný odporcom ale odporca poveril v zmysle dohodnutej rozhodcovskej doložky a v súlade s právnym predpismi osobitnú právnickú osobu výberom rozhodcovského súdu, a teda nemohlo dôjsť k žiadnemu porušeniu rovnosti pri výbere rozhodcu, keďže ako rozhodca vystupoval rozhodca stáleho rozhodcovského súdu, a tohto nevyberal odporca.

Pokiaľ sa týka tvrdení súdu o akomsi porušovaní morálky zo strany odporcu pri uplatňovaní si nárokov voči navrhovateľovi v rozhodcovskom konaní, tak keďže predmetom tohto konania nie je skúmanie nárokov vo veci samej, a toto nebolo ani predmetom dokazovania či vyjadrení zo strany odporcu, javí sa zo strany súdu ako nefér a zaujaté vyjadrovať sa k tejto stránke a uvádzať to v odôvodnení rozsudku, kde predmetom rozhodovania nie je vec sama.

Odporca len uvádza, že si uplatnil peňažnú pohľadávku, na ktorú mu vznikol nárok z poistného vzťahu a ak existovali vecné a skutkové okolnosti, pre ktoré jeho nárok zanikol alebo nevznikol, mal to navrhovateľ uviesť v podanom odpore a vec sa mohla ukončiť v konaní pred Arbitrážnym súdom.

Z obsahu zápisnice z vykonaných pojednávaní dňa 19.02.2014 ako aj 14.05.2014 vyplýva, že súd túto svoju procesnú povinnosť opomenul. To malo vplyv na spôsob uplatnenia práva na právnu pomoc

žalovaným a zapríčinilo, že rozhodnutie súdu bolo nepredvídateľné. Súd do poslednej chvíle - do vyhlásenia rozhodnutia - tajil, ktoré skutočnosti považuje za sporné a ktoré nie a tým vlastne obmedzil aj procesné práva účastníkov konať pred súdom.

Súd totiž neuviedol, ktoré skutkové tvrdenia ostali sporné a teda z postupu súdu žalovaný nemohol vytušiť, že súd zastáva ohľadom týchto skutkových tvrdení názory, aké sú prezentované v písomnom vyhotovení rozsudku a teda že súd nebude vychádzať z písomných listinných dôkazov.

Rozsudok aj samotný žalobný návrh má aj ďalšiu vadu, a to konkrétne vadu v petite.

Napadnutý rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice bol vydaný v súlade so zákonom č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 244/2002 Z. z.“).

Žalobcom navrhovaný žalobný návrh je neúplný a nesprávny z hľadiska § 40 v spojení s § 43 zák. č. 244/2002 Z. z.. Výrok súdneho rozhodnutia totiž musí dať odpoveď nie len na otázku, či je alebo nie je rozhodcovský rozsudok zrušený, ale najmä z akého dôvodu k jeho zrušeniu došlo.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok prvostupňového súdu z dôvodov uvedených v odvolaní (§ 212 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 214 O.s.p.) a potom ako bolo oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku vyvesené na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke Krajského súdu v Prešove najmenej 5 dní vopred rozsudok verejne vyhlásil (§ 156 ods. 1, 3 O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.).

Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že prvostupňový súd správne zistil skutkový stav veci, ako aj správne právne vec posúdil (§ 153 ods. 3 O.s.p.). Odvolací súd sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku (§ 219 ods. 2 O.s.p.).

Zásadnou právnou otázkou v predmetnej veci v súvislosti aj s dôvodmi uvádzanými odporcom v odvolaní bola otázka, či rozhodcovská doložka, na základe ktorej rozhodcovský súd rozhodol a ktorá je upravená v čl. XV. VPP odporcu, podľa ktorej všetky vzájomné spory a sporné nároky poistenia budú rozhodnuté v rozhodcovskom konaní, je podmienkou individuálne dojednanou (ako tvrdil odporca) a v negatívnom prípade, či zakladá hrubý nepomer v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (neprijateľná podmienka).

Spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané. Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Podľa § 54 Občianskeho zákonníka, účinného v čase podpísania poistnej zmluvy, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

V zmysle čl. 3 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách („Smernica“), zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa.

V zmysle § 54 ods. 1 prvá veta Občianskeho zákonníka, sa zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou, nemôžu odchyliť v neprospech spotrebiteľa od ustanovení Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách. Nesmú obsahovať podľa § 53 ods. 1 prvá veta Občianskeho zákonníka ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

V danej veci sa navrhovateľ domáha zrušenia rozhodcovského rozsudku žalobou zo dňa 28.06.2013 s poukazom na neplatnosť rozhodcovskej doložky dojednanej vo Všeobecných poisťných podmienkach.

Rozsudkom rozhodcovského Arbitrážneho súdu v Košiciach pod sp. zn. 3C/2222/2012 zo dňa 19. 01. 2012 mu bola uložená povinnosť zaplatiť sumu odporcovi vo výške 168.79 Eur a trovy rozhodcovského konania vo výške 276,- Eur. Tento rozsudok mu bol doručený 23.06.2013. Zo skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa ďalej vyplynulo, že odporca uzatvoril s navrhovateľom dňa 29.12.2008 poisťnú zmluvu, pričom k zániku poisťného vzťahu došlo 30.05.2009 na základe listu odporcu zo dňa 11.07.2009, ktorým bola predmetná poisťná zmluva zo strany odporcu zrušená.

Súd prvého stupňa zistil, že príslušnosť rozhodcovského súdu bola daná na základe rozhodcovskej doložky uvedenej v časti XV. VPP podmienok, aby všetky spory s odporcom riešila výlučne v rozhodcovskom konaní, ako aj s poukazom na osobitné zmluvné dojednanie tvoriaceho súčasť VPP.

Navrhovateľ vo výpovedi poukázal na to, že sám pracoval ako sprostredkovateľ poistenia pre odporcu na základe zmluvy o sprostredkovaní poistenia absolvoval školenie pričom o rozhodcovskej doložke nebola „žiadna reč“. Prvýkrát sa o rozhodcovskej doložke dozvedel až od svojho právneho zástupcu. N školeniach boli informovaní výlučne o spôsobe vypisovania poisťných zmlúv, o výpočte poisťného. Výslovne sa školenia týkali len príslušných poisťných produktov.

Na základe takto dojednanej rozhodcovskej doložky v poisťnej zmluve bol dňa 19. 01. 2012 vydaný rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu v Košiciach pod sp. zn. 3C/2222/2012, ktorý ukladal navrhovateľovi zaplatiť sumu 168,79 Eur a trovy rozhodcovského konania 276,- Eur.

Smernica Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vychádza nie z minimálneho okruhu nekalých klauzúl, ktoré sa majú transponovať, ale zo vzorového okruhu klauzúl. V konečnom dôsledku sa okruh neprijateľných podmienok de lege lata uvedený v § 53 ods. 4 OZ upravil postupne viacerými novelami až po uplynutí transpozičnej lehoty (napr. neprimeraná sankcia pod písm. k/ bola upravená až novelou vykonanou zákonom č. 568/2007 Z.z. s účinnosťou od 1.1.2008, kým hlavná transpozícia bola vykonaná zákonom č. 150/2004 Z.z. účinným od 01.04.2004.

Členské štáty si mohli vybrať, do akej miery prevezmú smernicou odporúčané nekalé klauzuly. Zároveň sa však umožnilo členským štátom prekročiť rámec smernice, čo umožnilo upraviť okruh neprijateľných podmienok aj širšie ako odporúča smernica „Členské štáty môžu prijať alebo si ponechať najprísnejšie opatrenia kompatibilné so zmluvou v oblasti obsiahnutej touto smernicou s cieľom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa“ (čl. 8 smernice).

Kým smernica vychádza zo vzorového okruhu nekalých klauzúl, slovenský zákonodarca upravil režim súdnej kontroly neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách na základe indikatívneho výpočtu neprijateľných podmienok (arg. slovo „najmä“ v § 53 ods. 4 OZ). To znamená, že súdu nič nebráni judikovať neprijateľnú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve podľa tzv. generálnej klauzuly v § 53 ods. 1 OZ, a teda nad rámec zoznamu podmienok uvedených v prílohe smernice alebo okruhu uvedeného v Občianskom zákonníku. Nemožno napríklad vylúčiť, že súd so zreteľom na ostatné zmluvné podmienky (čl. 4 ods. 1 smernice) posúdi rozhodcovskú doložku ako neprijateľnú bez ohľadu na jej znenie, teda že neobstojí žiadna rozhodcovská doložka a priestor pre rozhodcovské konanie bude len pri preukázateľnom individuálnom vyjednaní rozhodcovskej zmluvy zo strany spotrebiteľa.

Odvolací súd poukazuje na kritériá neprijateľnej podmienky, za ktorú sa považuje podmienka, ktorá 1. je obsiahnutá v štandardnej formulárovej zmluve, 2. spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán, 3. nerovnováha musí byť daná v neprospech spotrebiteľa.

Odvolací súd sa stotožňuje s prvostupňovým súdom, že o doložku, ktorá vyžaduje, aby spotrebiteľ riešil spory výlučne v rozhodcovskom konaní ide aj vtedy, ak síce spotrebiteľ podľa nej má možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom, ale ak by podľa tejto doložky začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ by bol nútený nezvratne podrobiť sa rozhodcovskému konaniu (porov. uznesenia Krajského súdu v Trnave vo veciach sp. zn. 10CoE/153/2011, sp. zn. 10CoE/30/2011, sp. zn. 10CoE 109/2011). Právna veda na tento problém reaguje Kristiánom Csachom: „Z pohľadu spotrebiteľa je totiž rovnocenné, či riešenie jeho sporov prostredníctvom rozhodcovského konania mu

„vnúti“ štandardná zmluvná klauzula, alebo dodávateľ svojím konaním. Spotrebiteľ má byť chránený pred oboma. Práve proti možnosti dodávateľa diktovať svoju vôľu v zmluvnom vzťahu bol vytvorený celý mechanizmus spotrebiteľsko-právnej ochrany pred štandardnými zmluvami.“ In: Štandardné zmluvy, str. 214, Vydavateľ Aleš Čeněk, 2010).

Ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r/ OZ je svojím obsahom najbližšie problémovej doložke „...vyžaduje v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní“.

Uvedené ustanovenie sa má vykladať z pohľadu spotrebiteľa a jeho ochrany a nie z pohľadu dodávateľa. (porov. internetovú diskusiu na otázku neprijateľnosti doložky, ktorá ponúkala na výber medzi štátnym a rozhodcovským súdom: <<http://www.lexforum.sk/247>> Kristián Csach: „Takže otázne je, ako by som posúdil reálne možnosti, ktoré by nastali:

1. Spotrebiteľ by inicioval konanie na RS - OK, RS môže konať (písmenko r) nezakazuje, aby spotrebiteľ sa na RS obrátil, zakazuje iba to, aby to bol jediný orgán, na ktorý sa môže obrátiť).
 2. Spotrebiteľ by inicioval konanie na súde - OK, súd môže konať
 3. Dodávateľ by inicioval konanie na súde - OK, súd môže konať
- Samozrejme, problematickou by bola tá najočakávanejšia:
4. Dodávateľ by inicioval konanie na RS - klauzula je neprijateľná, ak nie je alternatíva daná pre spotrebiteľa, aby rozhodcovské konanie zastavil a „odsunul“ na iné bojisko.

Podľa dôvodovej správy k § 53 ods. 4 písm. r/ OZ „spotrebiteľ môže svoje práva uplatňovať nie iba v zmysle dojednanej rozhodcovskej doložky, ale ak sa tak rozhodne, aj v občianskoprávnom konaní a zmluvná podmienka, ktorá by mu v tom bránila, bude v zmysle navrhovaného ustanovenia považovaná za neprijateľnú“.

Teda podľa Csacha doložku nie je možné akceptovať, ak by vyžadovala od spotrebiteľa podrobiť sa arbitráži. Ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r/ OZ nie je len o možnosti výberu medzi štátnym a súkromným súdom, ale predovšetkým o dôsledkoch, ktoré zakladá, a teda, či doložka nenúti spotrebiteľa podrobiť sa nezvratnej arbitráži.

Ako je zrejmé zo smernice, na spotrebiteľa pri typových zmluvách dopadá ochranný režim zákazu neprijateľných zmluvných podmienok. O typovú zmluvu vrátane rozhodcovskej doložky ide aj v predmetnej právnej veci. Nepochybne ide o štandardnú typovú zmluvu medzi podnikateľom a spotrebiteľom (čl. 1 ods.1, čl. 2 písm.b/,c/ Smernice Rady 93/13/EHS).

Odvolací súd zastáva názor, že pokiaľ ide o tzv. nevýhradnú rozhodcovskú doložku, možnosť voľby pre spotrebiteľa je len iluzórna, pretože takmer s pravidelnosťou rozhodcovské žaloby podávajú veritelia, čo možno odôvodniť aj rozsahom nárokov plynúcich zo štandardne formulovanej zmluvy. Naopak, ak niektorý spotrebiteľ výnimočne uplatňuje svoje práva, tak využíva - pre neho transparentný štátny súd. Odvolací súd pritom nepochybuje o tom, že spotrebiteľ, ktorý sa rozhodne osobitne individuálne vyjednať rozhodcovskú zmluvu, by aj reálne rozhodcovské konanie využil, pretože inak by jeho individuálne („sólo“) vyjednávanie nedávalo zmysel.

Poskytovanie spravodlivosti musí mať svoje limity a musí aj pre súkromnoprávnu sféru arbitrov. Ide o rozhodovanie o právach a právom chránených záujmoch osôb, ktoré môže výrazne zasiahnuť do života ľudí a ak sa majú akceptovať pri poskytovaní spravodlivosti súkromnoprávne prvky, tak len s jednoznačnými garanciami vylučujúcimi pochybnosti o férovom arbitrážnom konaní vrátane rozhodcovskej zmluvy. Doložky nemôžu predstavovať pasce pre spotrebiteľov za účelom čo najskoršieho privodenia exekúcie.

V danom prípade podľa obsahu spisu dodávateľ preukázateľne navyiac nevysvetlil spotrebiteľovi význam rozhodcovskej doložky, na rozdiel od zásad občianskeho súdneho konania, nepredstavil mu pravidlá, podľa ktorých sa bude viesť súkromný „súdny“ proces a nedal mu po preukázateľnom poučení na výber rozhodnúť sa (pre porovnanie § 90 ods. 3 Zákona o platobných službách).

Aj procesné pravidlá rozhodcovského súdu ponímajúce kontraktúalnu inkorporáciu prostredníctvom rozhodcovskej doložky sú súčasťou zmluvného vzťahu a ako formulárový produkt podliehajú súdnej kontrole neprijateľnosti zmluvných podmienok.

Príloha smernice, ktorá obsahuje zoznam nekalých podmienok, ustanovuje pod písm. q/,... najmä vyžadovať od spotrebiteľa, aby riešil spory nepodliehajúce právnym ustanoveniam, výhradne arbitrážou...

Ide o vzorový zoznam, a preto aj keby odporúčanie pod písm. q/ smernica neobsahovala, vlastne by to nemalo praktický význam a dopad pre slovenského zákonodarcu, ktorý mohol upraviť okruh neprijateľných podmienok podľa vlastných predstáv. Ak je nerozhodujúce, či vzorový zoznam vôbec obsahuje klauzulu o rozhodcovskej doložke, je rovnako irelevantné, ak zoznam obsahuje určité znenie týkajúce sa rozhodcovskej doložky. V konečnom dôsledku slovenský zákonodarcu ani neprevzal znenie smernice pod bodom q/ prílohy v jej znení. Rovnako je nerozhodujúce, či sa bude operovať termínom „doložka“ alebo „podmienka“ v prílohe smernice.

Znenie smernice má význam pre postup súdu pri výklade a aplikácii generálnej klauzuly uvedenej v § 53 ods. 1 OZ, pretože už len tým, že tvorca smernice osobitne v prílohe poukázal na niektoré klauzuly, nepochybne tak urobil preto, že majú vysokú potenciú spôsobiť v praxi značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa. Tým, že je v rámci prílohy smernice spomínaná aj arbitráž, je treba mať v aplikačnej praxi súdov osobitne na zreteli arbitráž, čo prvostupňový súd ani najmenej nepodcenil, práve naopak.

Môže sa vyskytnúť otázka, či by vôbec spotrebiteľa napadla myšlienka namietat' neprijateľnosť rozhodcovskej doložky. Tú odvolací súd poukazuje na nutnosť objektívneho posúdenia rozhodcovskej doložky a nie je rozhodujúca vôľa účastníka zmluvného vzťahu a v tomto zmysle ani jeho aktivita. Neprijateľná rozhodcovská doložka je absolútne neplatná (§ 53 ods. 5 OZ) a je povinnosťou nielen súdu, ale aj rozhodcu z tohto právneho posúdenia vyvodit' všetky právne dôsledky a poskytnúť náležitú ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Neuniklo pozornosti odvolacieho súdu, že rozhodca iba zriedkavo pristupuje k posúdeniu platného založenia vlastnej právomoci, resp. túto iba formalisticky skonštatuje ako danú. Odvolací súd tak nadobudol presvedčenie, že aj toto konanie je prejavom nerešpektovania práv spotrebiteľov, resp. reflexiou absencie nestrannosti a nezáujatosti rozhodcu.

Akceptovateľnosť rozhodcovského konania v spotrebiteľských veciach sa ponúka napríklad osobitným vyjednaním a nie nanútením arbitráže spotrebiteľovi. Arbitráž môže fungovať, ale za transparentných podmienok ako efektívny prostriedok ochrany a keď aj spotrebiteľ rozumie, o čo v prípade rozhodcu ide.

Na individuálne dojednanie je však potrebné rešpektovať a zachovať proces tvorby zmluvy ustanovený v OZ. Naproti tomu nevhodné predkladanie podmienok predstavuje jednu z nekalých obchodných praktík (klamlivá obchodná praktika; § 8 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa; ďalej len „ZOS“). Predkladanie rozhodcovských doložiek spotrebiteľom za stavu, keď nepoznajú pravidlá arbitráže (predmet rozhodcovskej zmluvy) a prirodzene nevenujú dostatočnú pozornosť tejto časti formuláru, sa zneužíva k záverom o individuálnom vyjednaní zo strany spotrebiteľov, pričom na tomto nič nemení technika predkladania - inkorporovanie doložky do všeobecných zmluvných podmienok versus vyhotovenie štandardnej rozhodcovskej zmluvy na samostatnom liste (hárku) papiera.

Zbavenie sa zodpovednosti za nekalú obchodnú praktiku pri nevhodnom predkladaní zmluvných podmienok argumentáciou, že spotrebiteľ mal byť bdely, odvolací súd neprijíma, a odsudzuje ako konanie hraničiace so zlým úmyslom v zmluvných vzťahoch. Je neakceptovateľné, aby porušovateľ práva presúval zodpovednosť na slabšieho a je vylúčené, aby za takýchto okolností súd akceptoval rozhodcovskú doložku.

Odvolací súd pripomína judikatúru súdneho dvora [...je nezanedbateľné nebezpečenstvo, že priemerný spotrebiteľ nepoukáže na nekalosť zmluvnej podmienky (Océano, Mostaza Claro (bod. 25-27), Godard (bod 61), ASTURCOM (bod 51), uznesenie POHOTOVOSTĚ (bod 50), Pannon a iné]. To isté platí, pokiaľ ide o rozpor rozhodcovskej doložky s generálnou klauzulou. Odvolací súd navyše poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR z 24.02.2011, IV. ÚS 55/2011-19, v ktorom ústavný súd podporil judikatúru na ochranu spotrebiteľa: „Zákon explicitne nekonfrontuje navzájom inštitút dobrých mravov

a inštitút neprijateľnej zmluvnej podmienky. Odvolací súd nezaznamenal ani v judikatúre pomenovanie týchto inštitútov súkromného práva. Každopádne na to, aby sa skonštatovala blízkosť týchto inštitútov z hľadiska ich významu a zákonom sledovaného cieľa ratio legis, netreba použiť ani zložité výkladové metódy.

Pravidlá správania sa, ktoré sú v prevažnej miere v spoločnosti uznávané a tvoria základ fundamentálneho hodnotového poriadku, aj takto sa dajú definovať dobré mravy, ak tomuto kritériu zmluvná podmienka nevyhovuje, prieči sa dobrým mravom.

Nie každá zmluvná podmienka, ktorá vyvoláva nepomer v spotrebiteľskej zmluve v neprospech spotrebiteľa, je neprijateľná. Pokiaľ je však zmluvná podmienka až v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorý vzťah teória a prax navyše označujú za fakticky nerovný, nevyvážený, nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že takáto zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom. Zároveň týmto vzniká základ pre docielenie skutočnej, rovnosti, pretože na absolútne neplatnú zmluvnú podmienku súd prihliadne aj bez návrhu a rovnako aj bez návrhu súd exekúciu zastaví o plnenie z takejto neprijateľnej zmluvnej podmienky. Ak by takouto neprijateľnou zmluvnou podmienkou bola samotná rozhodcovská doložka a dodávateľ ju použije, v takomto prípade ide o výkon práv v rozpore s dobrými mravmi.“

Dodávateľ s odbornou starostlivosťou mal a musel vedieť, že nemá používať neprijateľné podmienky a má poznať aj dôsledky ich používania. Dodávateľ musí počítať s tým, že plnenie z nekalej podmienky mu súd nemôže vymôcť.

Predávajúci nesmie konať v rozpore s dobrými mravmi. Konaním v rozpore s dobrými mravmi sa rozumie „najmä konanie, ktoré je v rozpore so zžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenia z pravidiel morálky uznávanej pri predaji výrobku a poskytovaní služby, alebo môže privodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklosti a praxe, využíva najmä omyl, lešť, vyhrážku, výraznú nerovnosť zmluvných strán a porušovanie zmluvnej slobody (pre porov. § 4 ods. 8 ZOS).

Odvolací súd nevidí dôvod na odklon od spoločného stanoviska občianskoprávného a obchodnoprávného kolégia Krajského súdu v Prešove z 27.09.2010, podľa ktorého: „Zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve uzavretej po 31. 12. 2007 alebo vo všeobecných obchodných podmienkach inkorporovaných do takejto zmluvy, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, bráni tomu, aby na základe nej vydaný rozhodcovský rozsudok na návrh dodávateľa mohol byť exekučným titulom na udelenie poverenia pre exekútora. O takúto zmluvnú podmienku ide aj vtedy, ak síce spotrebiteľ podľa nej má možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym súdom, ale ak by podľa takejto doložky začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ by bol nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu alebo podať návrh na štátnom súde, ak by chcel zabrániť rozhodcovskému konaniu. ...“

Odvolací súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach konštatoval a je to uvedené aj v spomínanom stanovisku kolégia, že nijako nespochybňuje význam materiálnej právoplatnosti súdneho rozhodnutia, a to predovšetkým v záujme právnej istoty vyplývajúcej z právoplatného súdneho rozhodnutia. Na druhej strane však materiálna právoplatnosť rozhodnutia štátneho orgánu nie je bezvýnimčná a možno ju prelomiť v zákonom stanovených prípadoch (porov. účinky rozhodnutia v blokovanom konaní, ktorým súd nie je viazaný, § 135 ods. 1 in fine O.s.p.).

Európsky súd pre ľudské práva nevidel porušenie čl. 6 Dohovoru v prípade, že z podstatných dôvodov došlo k prelomeniu účinkov veci právoplatne štátnym súdom judikovanej (porov. § 64 rozsudku Zehentner v. Rakúsko).

Podľa cit. čl. 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách „Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok“.

Európska komisia vo svojich pripomienkach uviedla, že „pokiaľ ide o zásadu efektivity, t.j. o požiadavku, aby vnútroštátne procesné predpisy neznemožnili alebo nesťažili nadmerne výkon práv uznávaných právom Únie, zdá sa, že pokiaľ sa ust. § 45 ods. 2 zákona o rozhodcovskom konaní uplatňuje aj na prípady, keď požadované plnenie je v rozpore s právom Únie, povinnosť vnútroštátneho súdu zastaviť exekučné konanie bez návrhu (ex offa) predstavuje dostatočné zabezpečenie uplatnenia tejto zásady“ (bod 33 pripomienok EK vo veci C-76/10).

Podľa čl. 38 Charty základných práv Európskej únie „politiky štátov zabezpečia vysoký stupeň ochrany spotrebiteľa“.

Ochrana spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách vychádza z predpokladu, že spotrebiteľ je z hľadiska informovanosti a z hľadiska vyjednávacjej pozície v slabšom postavení. To platí aj vo vzťahu, keď zmluvný vzťah obsahuje aj vedľajšie zmluvné ustanovenia formulárovej povahy (záložné zmluvy, ručiteľské zmluvy, dohody o zrážkach zo mzdy, rozhodcovské zmluvy a pod.).

Možnosť zmeny obsahu štandardných podmienok zo strany spotrebiteľa je len iluzórna a je zrejmé, že ide o rovnosť len formálnu. Aby sa dosiahla faktická rovnosť, je to možné dosiahnuť len vonkajším zásahom tzv. súdnou kontrolou (porov. rozsudky Mostaza Claro C 168/05, Océano Grupo Editorial SA C 240/98-C 244/98).

Snaha názorovo uprednostniť jednostranný výklad zákona na strane odvolateľa evidentne naráža na ciele práva Európskej únie, ktoré musí štát naplniť. Medzinárodná zmluva vrátane Zmluvy o fungovaní EÚ má po jej ratifikácii prednosť a v hierarchii právnej sily je nad zákonom (čl. 7 ústavy). Lojalita k aktom EÚ je zásadná a rešpektovanie judikatúry súdneho dvora je principiálnou otázkou. Odvolací súd nechce relativizovať význam princípu právnej istoty vyplývajúci z právoplatného rozhodnutia ale na druhej strane ak ide o výnimočné a závažné okolnosti a naplnenie cieľov práva EÚ, súd ich má naplniť.

Podľa čl. 3 ods. 2 smernice „Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou“.

Možnosť ponúknuť spotrebiteľovi rozhodcovské konanie nič nemení na podstate povahy individuálne vyjednanej rozhodcovskej doložky.

Evidentne ide o vopred dodávateľom naformulované zmluvné klauzuly, vrátane časti o rozhodcovskom konaní a rovnako je zrejmé, že spotrebiteľ nemôže meniť formulárovú zmluvu ani obsah rozhodcovskej zmluvy vrátane rokovacieho poriadku rozhodcovského súdu. Cieľ smernice garantovať súdnu kontrolu neprijateľnosti zmluvných podmienok sa týka 1. dodávateľom vopred naformulovaných klauzúl a 2. bez možnosti meniť ich obsah. Je pritom irelevantné, či niektorú časť zmluvy dodávateľ osobitne spotrebiteľovi navrhol.

Podľa názoru vyjadreného v odvolaní by platilo, že všetky rozhodcovské zmluvy dohodnuté so spotrebiteľom sú individuálne vyjednané len z dôvodu, že spotrebiteľ uviedol o jeden podpis v zmluve navyše. Úplne by sa strácal cieľ a zmysel súdnej kontroly formulárových podmienok, ktorých obsah spotrebiteľ nemôže nejako zmeniť. Spotrebiteľ mohol rozhodcovskú doložku ako celok prijať alebo odmietnuť, a na otázku, či si rozhodcovskú doložku vymienil, možno iba ťažko odpovedať kladne, keďže jej obsah, vrátane relevantných pravidiel rozhodcovského procesu zjavne nepoznal.

Teória prezentovaná v odvolaní je v priamom rozpore s relevantnými ustanoveniami OZ. Tu rovnako platí, že za podmienku, ktorá nie je individuálne vyjednaná, sa považuje podmienka, ktorá bola vopred naformulovaná a spotrebiteľ nemôže meniť jej obsah. Ak by podstatu individuálne vyjednanej zmluvnej podmienky determinovala bez ďalšieho možnosť výberu, zo súdnej kontroly by boli vylúčené všetky formulárové typové zmeny a doplnky k pôvodnej zmluve, keďže bolo len na spotrebiteľovi, či k formulárovým zmenám pristúpi. S tým sa odvolací súd nemôže stotožniť, keďže by došlo k popretiu zmyslu a cieľa ochrany práv spotrebiteľa (Smernice 93/13/EHS) a k spochybneniu ochrany a podpory efektívneho vnútorného trhu EÚ očisteného od nemorálnych zmluvných klauzúl. Vo formulároch môžu

byť pre spotrebiteľa dôležité, ale aj nepotrebné veci, no spoločným znakom za každých okolností je, že spotrebiteľ nemá možnosť meniť obsah formulára. Buď ho akceptuje alebo zmluva nevznikne. Súdna kontrola bola vytvorená práve z dôvodu ochrany pred diktátom formulárových zmlúv, vrátane formulárových zmien a doplnkov pripravených vopred dodávateľom. Uvedený cieľ žalovaný náležite nedocenil, resp. nesprávne interpretoval, o to viac, že ide o medzinárodný záväzok Slovenskej republiky k EÚ.

Tento záver možno vystihnúť z judikatúrneho vývoja súdneho dvora v rozhodnutí Pohotovosť/I. (bod 50.). Preto aj ochrana poskytovaná súdom vo vzťahu k neprijateľnej zmluvnej podmienke je o presadení noriem vyššej právnej sily a záväzku štátu prijať všetky kroky nevyhnutné na to, aby nekalá podmienka spotrebiteľa nezaväzovala. Pri dôslednom aplikovaní judikatúrnych záverov súdneho dvora tak aj prvostupňový súd ako článok súdnej sústavy EÚ a ako orgán členského štátu EÚ postupoval náležite a rozhodol vecne správne tým, že poskytol ochranu spotrebiteľovi pred nekalou rozhodcovskou doložkou.

Moc rozhodcu rozhodovať spory nie je delegovaná zo strany žiadneho verejnoprávného subjektu (uznesenie ÚS ČR IV. ÚS 130/02). Prvostupňový súd interpretoval a aplikoval právo v súlade s medzinárodnou zmluvou.

Nevhodné predkladanie zmluvných podmienok sa týka smernice Európskeho parlamentu a Rady z 11.05.2005 2005/29 ES o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („smernica o nekalých obchodných praktikách“). Odvolací súd pripomína, že OZ v rovine vnútroštátnej zakotvuje normatívne mantinely posúdenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky.

Na strane odporcu je dôkazné bremeno preukázať, že spotrebiteľ si vo svetle vyššie uvedených požiadaviek odvolacieho súdu (nielen formálne) individuálne vyjednal rozhodcovské konanie. V tomto smere popri nedôslednej argumentácii neboli doložené žiadne relevantné listinné dôkazy podporujúce záver o individuálnom vyjednaní rozhodcovskej doložky. Nie spotrebiteľ má dokázať, že nedošlo k individuálnemu vyjednaní, ale dodávateľa zaťažuje bremeno presvedčivo preukázať individuálne vyjednanie (§ 53 ods. 3 OZ) - ani tento aspekt nie je v odvolaní zohľadnený. Z predloženej zmluvy nevyplýva individuálne vyjednaná rozhodcovská zmluva a odporca neoznačil žiadne iné relevantné dôkazy. Ak si spotrebiteľ individuálne vyjednal rozhodcovskú zmluvu, potom by muselo platiť, že si individuálne (podľa predstáv spotrebiteľa) vyjednal aj podmienky arbitráže. Z obsahu spisu však takýto záver rozhodne nemožno prijať. Dôvodne teda možno konštatovať, že odporca si dôkazné bremeno o individuálnom vyjednaní rozhodcovskej doložky nesplnil.

Navrhovateľ nemal možnosť ovplyvniť obsah predmetnej doložky. Mohol ju buď prijať ako celok alebo odmietnuť. Obsah tejto rozhodcovskej doložky bol dodávateľom (odporcom) vopred pripravený a na jej obsahu navrhovateľ nijakým spôsobom neparticipoval. Už len tento samotný fakt spochybňuje tvrdenie odporcu, že ide o individuálny návrh navrhovateľa na riešenie prípadného sporu v rozhodcovskom konaní.

Inštitút individuálne dohodnutej podmienky je treba vykladať v súlade s cieľom smernice, podľa ktorej sa podmienka nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola pripravená vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou (čl. 3 ods. 2 Smernice).

Vo vzťahu k námietke odvolateľa, že navrhovateľ sám so sebou zmluvu podpísal na strane jednej ako poistník a na strane druhej ako sprostredkovateľ poistenia za odporcu a tak nie je možné oddeliť dvojediné postavenie navrhovateľa. Odvolací súd udáva, že v súlade so záverom prvostupňového súdu nie je možné považovať navrhovateľa za dodávateľa služby, pretože ten bol len sprostredkovateľom dodávateľa a nič nemení na jeho postavení to, že sprostredkovanie poistenia vykonával ako podnikanie (§ 3, ods. 3 zákona č. 430/2005 Z.z.). Vo vzťahu k tvrdeniu odporcu, že navrhovateľ disponoval všetkými informáciami a mal zákonnú povinnosť údaje týkajúce sa sprostredkovanej služby ovládať a pri jej poskytovaní postupovať s odbornou starostlivosťou je potrebné poukázať na výpoveď samotného navrhovateľa o rozsahu jeho informácií v súvislosti s výkonom sprostredkovateľskej činnosti, keď sám tvrdí, že boli oboznamovaní výlučne o spôsobe vypisovania poistných zmlúv, o výpočte poistného.

Výslovne sa školenia týkali len príslušných poisťných produktov. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom prvostupňového súdu, že aj keď navrhovateľ nepochybne konal pri uzatváraní poisťnej zmluvy v rámci predmetu svojho podnikania, nekonal v rámci svojej podnikateľskej činnosti, pretože uzatváral zmluvu o svojom životnom poistení. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom prvostupňového súdu, že v právnom vzťahu medzi navrhovateľom a odporcom konal navrhovateľ ako podnikateľ, ale tento je potrebné odlíšiť od právneho vzťahu, ktorý vznikol pri uzatváraní zmluvy o životnom poistení. Predmetná zmluva sa netýkala, ani len čiastočne, jeho obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa rozsudku Súdneho dvora z 3. septembra 2015 Vo veci C-110/14, Hora?iu Ovidiu Costea proti SC Volksbank Rom?nia SA, „pojem „spotrebiteľ“ v zmysle článku 2 písm. b) smernice 93/13 má objektívnu povahu a nezávisí od konkrétnych vedomostí, ktoré môže dotknutá osoba mať, alebo od informácií, ktoré táto osoba skutočne má k dispozícii. Článok 2 písm. b) smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že fyzickú osobu vykonávajúcu povolanie advokáta, ktorá uzatvorila s bankou zmluvu o úvere bez toho, aby v nej bol špecifikovaný účel tohto úveru, možno považovať v zmysle uvedeného ustanovenia za „spotrebiteľa“, ak táto zmluva nie je spojená s obchodmi, podnikaním alebo povolaním tohto advokáta. Skutočnosť, že pohľadávka vyplývajúca z uvedenej zmluvy je zabezpečená záložnou zmluvou, uzavretou touto osobou ako zástupcom jej advokátskej kancelárie a vzťahujúcou sa na majetok určený na obchody, podnikanie alebo povolanie tejto osoby, ako je budova vo vlastníctve tejto kancelárie, nie je v tejto súvislosti relevantná“.

K námietke odvolateľa o porušení procesných predpisov, je potrebné uviesť, že z obsahu spisu nie je možné vyvodiť záver, aby postup prvostupňového súdu bol v rozpore s ust. § 118, ods. 2 O.s.p. Navyše prípadné opomenutie tejto procesnej povinnosti nie je možné považovať za vadu konania, ktorej následkom je nesprávne rozhodnutie vo veci. Z obsahu spisu nie je možné prijať záver, že napadnuté rozhodnutie súdu je výsledkom nepredvídateľného postupu súdu v konaní.

K námietke odvolateľa, že sa prvostupňový súd nezaoberal testom primeranosti predmetnej rozhodcovskej doložky ako zmluvnej podmienky v zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie a v tomto smere správne poukázal na okolnosť, že predmetná zmluvná podmienka prináša značnú nerovnováhu do vzťahu medzi účastníkmi konania.

Ak odporca v odvolaní poukazuje na test primeranosti uvedený v článku 4 Smernice č. 93/13/EHS, najmä v podobe brania do úvahy povahy služby, všetkých špecifických okolností, ktoré sprevádzali uzatvorenie zmluvy a všetkých ďalších podmienok zmluvy vo vzájomných súvislostiach v čase uzavretia zmluvy, bolo jeho dôkazným bremenom v priebehu konania, aby preukázal, že z tohto pohľadu rozhodcovská doložka ako zmluvná podmienka nie je neprimeraná, a preto nemôže byť kvalifikovaná ako neprijateľná. Prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia jednoznačne zhodnotil aké ťažkosti rozhodcovské konanie môže navrhovateľovi ako priemernému spotrebiteľovi priniesť z pohľadu uplatňovania jeho práva, ako aj istú mieru pochybností o nezávislosti rozhodcovského orgánu, pokiaľ jednoznačnú ingerenciu pri jeho voľbe alebo kreovaní má len žalovaný ako dodávateľ. Nemožno preto konštatovať, že by predmetná zmluvná podmienka v podobe dojednaní rozhodcovskej doložky prešla v pozitívnom slova zmysle testom primeranosti v zmysle článku 4 Smernice č. 93/13/EHS a obstála z pohľadu dodržania predpisov na ochranu spotrebiteľa. Na týchto záveroch nič nemení ani eventuálne odlišná judikatúra iných súdov, nakoľko v predmetnej veci v zmysle vyššie uvedeného i v zmysle záverov súdu prvého stupňa nemožno konštatovať osobitosť dojednaní tejto zmluvnej podmienky v podobe rozhodcovskej doložky.

Na základe uvedeného je potrebné konštatovať, že súd prvého stupňa vo veci správne postupoval pokiaľ návrhu vyhovel v dôsledku porušenia predpisov zabezpečujúcich ochranu spotrebiteľa a v nadväznosti na túto okolnosť rozsudok rozhodcovského súdu zrušil.

K odvolacej námietke týkajúcej sa neúplného a nesprávneho výroku súdu je potrebné uviesť, že navrhovateľ podaným návrhom žiadal o zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40, ods. 1, písm. a/, c/,g/,j/ zákona č. 244/2002 Z.z. v platnom znení. Ako to vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozsudku, prvostupňový súd konkretizoval zákonný dôvod pre zrušenie rozhodcovského rozsudku a to podľa § 40, ods. 1. písm. c) citovaného zákona.

V danej veci je nezanedbateľná aj tá skutočnosť, že v predmetnej veci napr. trovy rozhodcu (276,- Eur) prevyšujú vymáhanú istinu pohľadávky vo výške 168,79 Eur. Už len táto skutočnosť predstavuje neprímeranosť arbitrážneho procesu.

Odvolačný súd sa preto nestotožnil s tým, že rozhodcovská doložka bola individuálne dojednaná medzi navrhovateľom a odporcom.

Predkladanie takto dohodnutých rozhodcovských doložiek spotrebiteľom za stavu, keď nepoznajú pravidlá arbitráže, nevenujú pozornosť tejto časti formuláru, pretože táto doložka je zakotvená do všeobecných zmluvných podmienok vyhotovenej v štandardnej rozhodcovskej zmluve, na samostatnom liste - hárku papiera, odvolací súd považuje za nevhodné.

V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na judikatúru Súdneho dvora a na tú skutočnosť, že priemerný spotrebiteľ nepoukáže na nekalosť zmluvnej podmienky (Mostaza Claro, bod 25. - 27., C 168/05, Océano Grupo Editoria, Asturcom, a iné).

Dodávateľ (odporca) s odbornou starostlivosťou musel vedieť, že nemá používať neprijateľné podmienky, má poznať aj dôsledky ich používania.

Predávajúci nesmie konať v rozpore s dobrými mravmi. Konaním v rozpore s dobrými mravmi sa rozumie najmä konanie, ktoré je v rozpore so vžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenie z pravidiel morálky uznávanej pri predaji výrobku a poskytovaní služby, alebo môže prívodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklosti a praxe, využíva najmä omyl, lešť, vyhrážku, výraznú nerovnosť zmluvných strán a porušenie zmluvnej slobody (§ 4 ods. 8 zákona o ochrane spotrebiteľa).

So zreteľom na uvedené preto napadnutý rozsudok v zmysle ust. § 219 O. s. p. ako vecne správny potvrdil. Z uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil rozsudok ako vecne správny (vrátane správneho výroku o trovách konania § 219 O.s.p.).

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov, potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Žalovaný nebol úspešný v odvolacom konaní, preto mu nevznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania, tento nárok vznikol žalobcovi, ktorému odvolací súd priznal náhradu trov odvolacieho konania vo výške 195,94 Eur pozostávajúce z trov právneho zastúpenia za úkony právnej pomoci podľa ust. § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“), pri 1/13 výpočtového základu za rok 2014 vo výške 61,85 Eur za poskytnuté právne úkony: 1. písomné vyjadrenie k odvolaniu zo dňa 22.07.2014 vo výške 61,85 Eur podľa ust. § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky, 2. písomné vyjadrenie k doplnenému dôkazu predloženému žalovaným zo dňa 11.11.2014 vo výške 61,85 Eur podľa ust. § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky, 3. zastúpenie na pojednávaní na odvolacom súde dňa 25.11.2014 vo výške 61,85/4 Eur, t.j. 15,46 Eur podľa ust. § 13a ods. 4 druhá veta vyhlášky, nakoľko termín pojednávania určený na deň 25.11.2014 o 10,30 hod. bol odročený na neurčito bez pojednávania + režijný paušál 3x 8,04 Eur za rok 2014 podľa ust. § 16 ods. 3 vyhlášky, spolu 24,12 Eur, + 20 % DPH zo základu 163,28 Eur, t.j. 32,66 Eur v zmysle ust. § 18 ods. 3 vyhlášky.

Náhradu trov odvolacieho konania v celkovej výške 195,94 Eur je žalovaný povinný zaplatiť žalobcovi na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Peter Rak, advokáta so sídlom v Prešove, č. účtu XXXXXXXXXXXX/XXXX, VS: XXXXXXXXX, IBAN: O. vedený v peňažnom ústave A. a.s., pobočka M. do 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č.757/2004 Z.z o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.